

Інна Форостюк кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри сучасних європейських мов Національного
університету фіскальної служби України

ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ МОЛОДІ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто поняття мотивації, визначені зовнішні та внутрішні мотиваційні складові, а також виділено у результаті аналізу проведеного опитування, які з даних складових грають головну роль у процесі вивчення іноземних мов студентами закладів вищої освіти. Розглянуті сучасні методи посилення інтересу молоді до іноземних мов, зокрема можливості використання Інтернету та платформи Moodle. Описані найбільш цікаві види діяльності, які пропонує платформа, та зовнішні ресурси, корисні для використання у процесі викладання іноземних мов.

Ключові слова: вища школа, мотивація, комунікація, інформаційні технології, ресурс, соціальний конструктивізм.

*Forostiuk I. V. Ph.D (Pedagogy),
Associate Professor at the Department of
Modern European Languages of the
National University of Fiscal Service of Ukraine*

IMPROVING MOTIVATION OF YOUNG PEOPLE TO STUDY FOREIGN LANGUAGES AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article considers the definition of the motivation as the formed interest of students to receive significant achievements on the subject as a result of the professional activity of the teacher. It also underlines the motivation external and internal constituents and distinguishes, basing on the data of the questioning, and points out at those of them which play the main part in the process of learning foreign languages by the university students. It was found out that the improving the career prospects and need to communicate easily with people from the foreign countries are the leading internal motives for young people today. The assessment and avoidance of troubles at the university, in spite of being the leading external motivators of the education system, play the least role for the questioned groups of students. These facts have to obviously influence on the choice of methods of teaching at high school in contemporary situation.

The article describes the aspects of providing language learning at the non-linguistic higher educational institutions using the educational platform Moodle. The philosophical approach of the platform is guided by social constructionist pedagogy. From a constructivist point of view, people actively “construct” new knowledge as they interact with their environment. At the same time constructionism asserts that learning is particularly effective when building and presenting something for others to experience.

The paper also presents the most fruitful types of activities using by the teachers working with Moodle, which help achieve better results of the English learning process. The author considers such appropriate activities for teaching English using the next Moodle resources as Glossary, Forum and Chat. Hot Potato, as an external resource, is presented as an extremely useful one for constructing interactive tasks and getting better results of the learning process.

Keywords: high school, motivation, communication, information technology, resource, social constructivism.

Постановка проблеми. На сучасному етапі Україна рухається в напрямку активної співпраці з європейським та світовим співтовариством, тому особлива увага приділяється успішному оволодінню студентами іноземними мовами. Навички іншомовної компетенції стають життєво необхідними для майбутніх спеціалістів в усіх сферах діяльності. Сформованості у студентів даної компетенції надається сьогодні особлива увага, а відтак, формування мотиваційної складової навчального процесу залишається одним з актуальних аспектів дослідження та подальшого втілення у практику науковцями та викладачами.

Метою статті є розглянути мотиваційні складові процесу та сучасні методи підвищення мотивації студентів нелінгвістичних закладів вищої освіти до вивчення іноземних мов.

Аналіз останніх публікацій. Питання комунікативного спілкування іноземними мовами у вищому навчальному закладі піднімали у своїх працях А. Маркова, Г. Рогова, В. Скалкіна. Дослідження з методики навчання іноземних мов для професійного спілкування проводили О. Тарнопольський, В. Александров. Проблемі формування та розвитку мотивації до вивчення іноземної мови студентами різноманітних закладів вищої освіти, присвячені роботи таких вчених як Б.В.Беляєв, І.А.Зимня, А.К.Маркова, Ю.В.Маслова, Е.А.Непомняща, Ю.І.Пассов, Н.М.Симонова, Е.П.Шубін та інші.

Проблемою використання новітніх інформаційних технологій в освітньому процесі вищих навчальних закладів освіти займаються такі вітчизняні й зарубіжні науковці, педагоги та методисти, як Дж. Андервуд, О. Андрєєв, Є. Белова, А. Бернадський, В. Беспалько, І. Булах, В.Вороніна, Р.Гуревич, А. Дабагян, Т.Кашицин, П. Майер, В. С. Романюк Солдаткін, В. Тихомиров, Т. Ящур.

Незважаючи на їх вагомий внесок, актуальність зазначеної проблематики об'єктивно зумовлює наявність низки невирішених завдань, що потребує продовження їх дослідження.

Виклад основного матеріалу. Під мотивацією до вивчення іноземної мови ми розуміємо сформовану зацікавленість студентів до отримання суттєвих досягнень з предмету як результат професійної діяльності викладача. Це та сила, яка рухає діяльністю людини і спрямовує її на досягнення певної мети. Мотивація спирається на сформовані пізнавальні потреби, що є основою для розвитку та інтелектуального формування особистості.

Ми згодні з думкою, що формування мотивації є процесом виключно внутрішнім, і ззовні можуть задаватись лише мотиватори, а не самі мотиви. Вплив дискретних та процесуальних мотивів на різних етапах навчання мають різну потенційну силу, але лише за умови достатньої сили обох видів мотивів можлива активна робота студентів на заняттях. Насправді мотивованою навчальна діяльність може бути лише за умови існування певної потреби і усвідомлення студентом можливості задоволення цієї потреби при спрямуванні своєї активності на виконання навчального завдання [2].

Основними внутрішніми мотивами для вивчення іноземної мови визначають наступні: успішне просування по кар'єрних сходах; можливість навчатися за кордоном; необмежений доступ до інформації; задоволення власних амбіцій і прагнення до саморозвитку; відсутність мовного бар'єра під час подорожей; наявність родичів або друзів за кордоном; можливість насолоджуватися творами мистецтва в оригіналі; допомога своїм майбутнім дітям при вивченні англійської мови [1]. В той же час, зберігаються і грають важливу роль й зовнішні мотиватори, такі як оцінка в журналі, особливо цей мотив актуалізується сьогодні у ситуації введення у деяких навчальних закладах системи електронного журналу, який мають змогу бачити батьки, та, відповідно, уникнення проблем у навчальному закладі, де вчиться студент.

Нами було проведено опитування студентів перших та других курсів нелінгвістичного закладу вищої освіти щодо їхніх цілей стосовно вивчення

іноземної мови. Найбільш важливим для студентів обох курсів виявилось успішне просування кар'єри (з ним, на нашу думку можна об'єднати мотиви власних амбіцій та прагнення саморозвитку), та можливість навчатися за кордоном. Оцінка й уникнення неприємностей в університеті (головні зовнішні мотиватори системи освіти) грають для обох груп найменшу роль, не зважаючи на посилення контролю з боку університету за допомогою електронних систем та традиційних видів контролю.

Можливість подорожей та використання під час них іноземної мови традиційно також залишається однією з найважливіших позицій. Решта мотивів не грають вирішальної ролі у навчанні студентів. Тому, ми можемо зазначити, що викладання іноземної мови за професійним спрямуванням, безумовно важливий, але не єдиний напрямок, якій повинні охоплювати викладачі у сфері вищої освіти. Комунікативна спрямованість занять з іноземної мови зі студентами вищої школи підніме зацікавленість, а зрештою й результати викладання даної дисципліни. Це особливо актуально під час роботи з групами, рівень мовної підготовки яких, нажаль, досить низький.

Тому ми вважаємо, що комунікативна мотивація, а відповідно розвиток комунікативних здібностей, підготовка молоді до життя у реальному світі, де англійська є мовою міжнаціонального спілкування – має бути пріоритетним напрямком у роботі зі студентами. Це обумовлює методи та засоби викладання предмету – моделювання життєвих ситуацій під час занять, і повинно створювати результативну конкуренцію навчанню у мовних школах, які студенти змушені відвідувати поза межами університетів. Викладачі закладів вищої освіти вже давно знаходяться в рамках ринкових відносин і повинні пропонувати продукт, якій користується попитом – викладання іноземної мови на різних рівнях, що виключає й іноземну мову за професійним спрямуванням, але дасть змогу підготувати студентів для сприйняття даного курсу, що потребує певного рівня – не менше В 2.

В той же час, на сучасному етапі, для підвищення мотивації викладачі мають змогу використовувати весь наявний арсенал методів, серед яких,

звичайно, залучення до навчального процесу можливостей Інтернету та різноманітних платформ, таких як, наприклад, Moodle. Дану платформу можна використовувати як для дистанційної освіти, так і для роботи зі студентами денної форми навчання. Платформа дає викладачу нову роль, яка є результатом втілення концепції соціального конструктивізму, згідно якої викладач відходить від ролі «головного актора на сцені», а перетворюється в керівника, якій забезпечує студентів можливістю перевірити правильність свого розуміння матеріалу на той момент, під час якого проходить навчання. Студент формує свої знання через процес активного залучення до навчання, для отримання нових знань викладач забезпечує студента необхідними ресурсами, допомогою в асиміляції старих та нових знань. Викладач створює середовище, де студенти можуть вільно ставити питання. «Конструктивізація» навчання проводиться за допомогою створення ситуацій, максимально наближених до життя [3].

Користуючись платформою Moodle, творчі викладачі знаходять все більше переваг. Moodle є ідеальним для дистанційного навчання, оскільки це комунікативна платформа у багатоканальному середовищі. Завдяки великій кількості ресурсів система Moodle надає можливість організувати повноцінний навчальний процес, включаючи засоби навчання, систему контролю й оцінювання навчальної діяльності студентів, а також інші необхідні складові системи електронного навчання [4,с.6].

Платформа забезпечує індивідуальний підхід до кожного студента. Користувачі курсу мають змогу працювати з ним у будь-якій час та будь де, там де є доступ до Інтернету. При створенні курсів для студентів різних спеціальностей викладач досить легко може робити акцент на пріоритетних видах діяльності. Наприклад, для майбутніх юристів такими є володіння вмінням письмового мовлення та читання і розуміння юридичних текстів, що спрямовує роботу викладача на створення завдань для засвоєння великого обсягу лексичного матеріалу.

У той же час, зважаючи на посилення інтеграційних процесів України до європейських та світових структур, все більшої актуальності набуває усне мовлення англійською мовою, адже в перспективі фахівці різних спеціальностей часто матимуть змогу проходити стажування в інших країнах, де їм доведеться спілкуватися в усній формі. Навчання з використанням Інтернет платформ вирішує цю проблему шляхом он-лайн спілкування викладача та студента на відстані, або студентів між собою та з носіями мови у ході навчального процесу.

Для створення курсів у розпорядженні викладача багатий арсенал програм та можливостей, починаючи зі звичайних текстів та завдань до них, створених у Word. Текстовий матеріал сьогодні не є складним озвучити у форматі MP 3 для тренування навичок аудіювання. З практики ми також бачимо, що для пояснення граматичного матеріалу дистанційно дуже добре працюють презентації, створені у програмі Power Point. Їх можна робити короткими, використовуючи тільки таблиці, що, зазвичай, зменшуючи обсяг матеріалу, психологічно настроює на те, що правило не таке вже й складне. В той же час до великих комплексних тем в презентації можна дати необхідні пояснення, навести додаткові приклади. На певних етапах створення курсів для цієї роботи також можна залучати студентів. Так, під час вивчення граматики вони можуть отримати завдання подати матеріал теми у вигляді власних презентацій. Саме така «конструкціоністська» діяльність і робить навчання за допомогою платформи MOODLE плідним і цікавим. Після перевірки та корекції (за необхідності) викладачем, студентські презентації можна використовувати як ілюстративний матеріал для інших студентів [5].

Одним з досить ефективних зовнішніх ресурсів для платформи є Not Potatoes – універсальна програма, яка дозволяє викладачам самостійно створювати тренувальні та контрольні завдання у форматі HTML. Дана програма має вже кілька версій і дозволяє робити різні типи інтерактивних завдань з використанням тексту, графіки, аудіо та відеоінформації.

З програмою Hot Potatoes створюються такі типи вправ, як: 1. Вікторина (з різними типами відповідей) JQuiz. 2. Заповнення пропусків JClose. 3. Встановлення відповідностей JMatch. 4. Кросворд JCross. 5. Встановлення послідовностей JMix. До шостої версії програми також додана можливість робити комбіновані завдання з різних типів вправ The Masher. На нашу думку, Hot Potatoes доречно використовувати саме для відпрацювання тематичного матеріалу. Що стосується тестування знань, то ресурс Test дає основні необхідні типи тестових завдань, які можна використовувати при викладанні іноземної мови. Для письмових робіт з іноземної мови тип завдання Eсе дає можливість студентам надсилати письмові завдання, які, однак, перевіряє сам викладач.

Для викладачів іноземних мов важливими та корисними видами діяльності, які зацікавляють студентів, можуть стати *форум* та *чат*. Модуль Forum це вид діяльності, де студенти та викладачі можуть обмінюватися ідеями шляхом обговорення питань. Форум пропонує несинхронну комунікацію, дає можливість представити у вигляді відповідей на дискусійну тему, а також викладання текстової інформації (есе) для подальшого оцінювання, додаткового пояснення незрозумілих питань, тощо. Студенти самі можуть задавати тематику для обговорення. Звичайно, викладачу необхідно ставити основну умову – використання тільки тої іноземної мови, яка вивчається. Треба, також, зазначити, що студенти не обов'язково у обговореннях будуть слідкувати за стовідсотковою правильністю мови. Але реакція на це викладача має залежати від мети спілкування – або оцінюється граматична правильність, або ідея, намагання висловитися іноземною мовою.

Модуль Chat – вид діяльності, який розроблений для синхронного використання. Він може керуватися викладачем, або працювати у довільному режимі. Вільне користування чатом передбачає також більш «вільне» володіння письмовою мовою з метою висказати головну думку, не зважаючи на певні граматичні помилки. Навчальний чат моделює реальну ситуацію обміну думками «тут і зараз», більш спонтанну, живу розмову, ніж

обмін думками у форумі, що може бути досить цікавим для студентів. В той же час, викладач може завдяки обом зазначеним видам діяльності, роз'яснювати незрозумілі питання, отримувати письмові відповіді для оцінювання, та стимулювати обмін думками у реальній бесіді.

Висновки. Таким чином ми бачимо, що мотиваційний процес є складним, він включає як зовнішні, так і внутрішні складові, серед яких внутрішні грають провідну роль. Викладачі сучасної вищої школи сьогодні повинні використовувати світові здобутки у сфері методики викладання іноземних мов, враховувати реалії сьогодення, вміти конкурувати на ринку освітніх послуг. Для цього існує широкий вибір методик та засобів, як традиційних, що доказали свою ефективність, так і новітніх, що спираються на можливість мережі Інтернет, навчальні платформи та спеціальні ресурси, створені для них. Новітні технології доводять свою результативність, підвищують зацікавленість студентів, відповідають вимогам часу, та дають широкі можливості викладачам. Цей напрямок потребує подальших досліджень та методичних розробок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мотивація для вивчення англійської. Все про вивчення мов // *Osvita. ua* – [Електронний ресурс]. URL: <http://osvita.ua/languages/article/37256/>
2. Приходько М. Шляхи підвищення мотивації вивчення англійської мови студентами НТУУ „КПІ” // *Современный научный вестник*. [Електронний ресурс]. URL: http://www.rusnauka.com/SND/Pedagogica/5_prihod_ko1.doc.htm.
3. Jennings, David, Paul Surgenor, and Tim McMahon. *Education Theory/Constructivism And Social Constructivism In The Classroom - UCD - CTAG*. *Ucdoer.ie*. N.p., 2013. Web. 6 May 2016. URL: http://www.ucdoer.ie/index.php/Education_Theory/Constructivism_and_Social_Constructivism_in_the_Classroom (дата звернення: 18.02.2018).
4. Триус, Ю. В., Герасименко, І. В., Франчук В. М. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE: методичний посібник, за ред. Ю. В. Триуса, Черкаси, 2013. 220 с. – С. 6.
5. Форостюк, І. В. Використання платформи MOODLE в процесі викладання іноземних мов у нелінгвістичних закладах вищої освіти // *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія, № 31, том 3, 2017.* – С. 192.

REFERENCES

1. Motyvatsiia dlia vyvchennia anhliiskoi [Motivation to study English]. Vse pro vyvchennia mov. // *Osvita ua*. URL: <http://osvita.ua/languages/article/37256/> [in Ukrainian].
2. Prykhodko M. Shliakhy pidvyshchennia motyvatsii vyvchennia anhliiskoi movy studentamy NTUU „KPI” [Ways of improving motivation to study English by the students of NTUU “KPI”// *Modern Scientific Journal*. URL: http://www.rusnauka.com/SND/Pedagogica/5_prihod_ko1.doc.htm [in Ukrainian].

3. Jennings, David, Paul Surgenor, and Tim McMahon.(2016) [Education Theory.Constructivism And Social Constructivism In The Classroom] - UCD - CTAG. Ucdoeer.ie. N.p., 2013. Web. 6 May 2016.
URL:
http://www.ucdoer.ie/index.php/Education_Theory/Constructivism_and_Social_Constructivism_in_the_Classroom. [in English].
4. Tryus, Yu. V., Herasymenko, I. V., Franchuk V. M. (2012) Systema elektronnoho navchannia VNZ na bazi MOODLE [System of electronic teaching on a MOODLE basics]: methodical manual. Ed. Yu. V. Tryus, Cherkasy: 220p. – P. 6. [in Ukrainian].
5. Forostiuk, I. V. (2017) Vykorystannia platformy MOODLE v protsesi vykladannia inozemnykh mov u nelinhvistychnykh zakladakh vyshchoi osvity [Improving motivation of young people to study foreign languages at higher education institutions]: Scientific Journal of the International Humanity University. Philological series, # 31, vol. 3. – Pp. – 191-193. [in Ukrainian].